

znaša 289 milijonov, v Kini 405 milijonov in v Japanu 33 milijonov in 299.014. Mesto London ima 3 milijone in 489.428 prebivalcev, Pariz 1 milijon in 851.792, Novi-Jork in Broklin 1 milijon in 535.622, Berlin 1 milijon in 45.000, Dunaj pa 1 milijon in 1999 prebivalcev.

* *Število duhovščine v Avstriji.* — Po „statistische Monatschrift“ je leta 1875. bilo v Avstriji svetne duhovščine (to je, duhovščine zunaj samostanov) 19.003 z všteti bogoslovci; 88 pa je bilo vojaških duhovnov. Viših škofij šteje Avstrija 9 katoliških, 1 pa Grško-orientalske cerkve, — škofij katoliških in Grško-orientalskih 24, — 2 latinsko katoliška general-vikarijata, skupaj z 8649 farami, 1846 lokalijami, 1678 seminaristov v 32 seminiščih in 76 seminaristov zunaj seminišč. Od leta 1870. se je število far pomnožilo, in sicer latinskega in armenijskega obreda za 101, namreč od 6567 na 6668, — število far grškega obreda za dve, namreč od 1427 na 1429, — število grško-orientalskega obreda za 25, namreč od 316 na 341. Vzrok te pomnožitve izvira iz tega, da so se lokalije spremenile v fare in da so se tudi ustanovile nove duhovnije.

* *Grozna vročina na južnem Španjskem.* — Onašnji časniki poročajo, da je zdaj na južnem Španjskem taka vročina, da tiči po zraku komaj še leteti morejo; v mestu Sevilla pa se topi ulični tlak, ki je iz zemeljske smole (asfalta) narejen.

* *Luna bo mrknila 23. dne t. m. tako popolnem,* kakor je mrknila letos 27. svečana. Začne se 50 minut čez 9. uro, najbolj temna bo luna 48 minut po 11. uri, konec mrknjenja pa je 46 minut po dveh družega jutra.

Politične stvari.

Ogerske finančne in druge razmere pa prevzetnost Magjarska.

Leta 1873. je vodja splošne Ogerske kreditne banke. pl. Weninger, izdal spomenico, v kateri se nahaja ta-le stavek: „Če se Ogerska zbornica o sedanjih finančnih zadregah popolnoma preteklosti ne odpove, bo le pokazala, da Magjarski narod nima prav nobene zmožnosti osnovati in vzdržavati države, kakoršna mora biti dandanes. Vzrok finančnih zadreg na Ogerskem je to, da svoje moči sami previsoko cenijo. Te napake pri nas nimajo posamezni, ne ta ali ona stranka, ampak mi vsi jo imamo.“

Te popolnoma resnične besede je Ogersko časnikarstvo pač oni čas cenilo; nadjati se je bilo zato, da bo nesrečna finančna politika Lonyayeva končana z njegovim odstopom. Tudi l. 1875. umrl J. Horn, ki se je mnogo pečal z umnim narodnim gospodarstvom, je leta 1873. v Ogerski zbornici po jako obširnih številkah dokazal, da finančna politika Ogerska, kakoršna je bila od leta 1868. do 1872., mora spraviti deželo na kant. Opominjanje obeh Ogerskih domoljubov je pa pri večini poslancev bilo klic upijočega v puščavi; niso ju poslušali. Dolgove delati — to je postala zadnja leta, kakor v Turčiji, tako tudi na Ogerskem národna odličnost. Lonyay, Kerkapoli, Gyczy in Szell, ki so zaporedoma bili finančni ministri, so imeli vsi napako Magjarskega naroda na sebi; bili so vsi prenapeti, in nasledek te prenapetosti je bil ta, da so si prizadevali sila velike dohodka staviti v svoj deželni proračun ter se unanjim deželam bahali s tisto Ogersko mogočnostjo, ki se je bila zaredila v Ogerski državi in je mogla prikrivati ljudem pravo finančno stanje Ogrov.

Po omahovajoči notranji politiki Cislajtaniije do l. 1873. je Magjarom še bolj greben zrastel, tako da so začeli misliti, da so v Avstro-Ogerski gospodje oni.

Se vé, da se je tem sanjarijam merodajnih krogov Ogerskih pridružilo še mnogo drugih napak in slabosti; med temi prva je znana lenoba Magjarskega naroda. Dandanes se mnogo govori o razmerah na Turškem in splošno mnenje je to, da delavna ljudstva ondi so le uboge „raje“ (kristjani). Pravijo, da je Turek dober vojak, dober lovec, sèm ter tje celó dober trgovec, al da za nobeno pravo delo ni, ker je glavna slaba lastnost njegova lenoba. Prepričati se tega pa ni treba iti do Marice ali Bospora, vsaj tudi zemlja ob Donavi od vtoka Litave do Orsove in polje ob Tisi kaže nam isto. Ni nas volja preiskavati, ali so Magjari prijatelji Turkov zavoljo te obema narodoma enake lastnosti, ali zavoljo kaj družega; eno pa je gotovo, namreč to, da so kraji, kjer prebiva čisto Magjarsko pleme, popolnoma podobni puščavam na Turškem. Zavoljo te lastnosti gre Ogerska država v kljub prizadevam posamesnih previdnejših mož zmiraj navzdol in bo najbrže skoro prišlo na kant.

Kako je stala Ogerska še l. 1867. in kako stoji zdaj! Imela je dobre uradnike, dosti dobro policijo in pred vsem krepek finančen stan. Če se pa dandanes ogledajo razmere na Ogerskem, kaže se revščina in usmiljenja vredno stanje. Ogerska prevzetnost je brž po sklepu Avstro-Ogerske pogodbe vse o Bachovi in Schmerlingovi dôbi ondi postavljene Avstrijske uradnike pregnala in s tem skazila ter razušila vse uradništvo. Na njihovo mesto so prišli ljudje, katerih zasluga je bila edina ta, da so bili sinovi čistega Magjarskega plemena in nekaterim političnim mogočnjakom priljubljeni. Tako so se izbirali uradniki. O sodnijskih uradih nočemo nič govoriti. Že to, da noben Avstrijsk, pa tudi Nemšk denarni zavod noče nič opraviti imeti z Ogri in da menjice Ogerske na Dunaji ali drugje veljajo le, ako je podpisana na njih kaka firma iz Avstrije, je dokaza dovolj, kake so dandanes sodnije na Ogerskem. Kaj pa še le policijstvo! To je zmešnjava, ki je le na Ogerskem mogoča. Kakor sam Pestanski „Lloyd“ poroča, zdaj v desetih okrajih zavoljo roparjev velja nagla sodba. Ne preteče teden, da ne bi se celó po telegrafu slišalo iz Ogerskega, da je tu ali tam bila pošta napadena in oropana, da so cele trume roparjev kje klale ljudi in ropale blago.

To je sad Magjarske prevzetnosti in dokaz nezmožnosti za Magjarske državno gospodarstvo.

Naši dopisi.

Iz Zagreba 7. avg. — V nedeljo popoldne imeli smo tû tabor (ali po naše pučko skupštino), ki je namen imel kazati, da narod Hrvatski želi slobodo in omiko krščanskih ljudstev na Turškem, da ne mara za obstanek Turčije, da naj Avstrija ne bode njej na pomoč, ker propad Turčije ne samo ne škoduje Avstriji, temveč bil bi jej na korist, ako se s Hrvatsko združi Dalmacija, Bosna in Hercegovina. Zbralo se je ljudstva okoli 3000, in skupščina vršila se lepo in gladko, izvzemši impertinentni govor nekega Moeserja (alias Hinkovića, ki je ravnokar juridične šole dovršil in je sinek židovske rodovine), ki je zato, ker je napadal slovanstvo in Rusijo, izbudil tako burno nevoljo, da je po prenehanju klicih „doli z njim“ moral zapustiti oder. Začel se je tabor s tem, da je dr. Mazzura čital odpis mestnega župana, s katerim se je dovolil tabor po odločenem programu, in je predstavil političkega komisarja. Potem je skupščina izvolila si gosp. Ivana Von-

čino za predsednika, ki je srdačno pozdravil skupščino, na krilko razložil predmet taborove razprave in prosil za lepo in mirno vzdržanje parlamentarnega reda. Po redoma so potem nastopili govorniki: dr. Mazzura, Folnegović, Moeser in Vojnović; vseh govori so bili navdušeno sprejeti, — le Moeser je moral sramotno odlaziti. — Izložbe Pariške se tudi naša dežela ne bode vdeleževala, vsaj je vlada prošnjo izložbenega odbora za dovolitev 6000 gld. odbila. Odbor se je na to obrnil do Ogerskega ministra kupčijstva, naj bi on iz tistih 150.000 gold., ki so dovoljeni za izložbo Ogerskih dežel, dovolil za Hrvatski del 6000 gld. Al odbor je dobil odgovor, da se za Hrvatsko more dovoliti le — 200 gold. Odbor, po taki beraški rešitvi razžaljen, namerava se na prihodnji deželni odbor obrniti, naj se on potegne za to, da Hrvatska dežela iz gori navedenih 150.000 gold. dobí primeren delež. Al podoba je, da tudi po tej poti se ne bo doseglo nič, zato bilo bi pač najbolje, da tudi mi popustimo izložbo izložbo biti, ki konečno ne bi donašala deželi nobene koristi, stroškov pa obilo. „Novice“ so unidan pravo rekly, da izložba, ki ima prihodnje leto zopet v Parizu biti, je le — „političen švindel“, s katerim Francoska vlada misli pozornost svetá zopet na tej poti na-se obrniti in Francozom nekoliko denarnega dobička nakloniti ter pomiriti nepokojne duhove.

Iz Varaždina 5. avg. — V kroniki mesta našega sta 31. dan julija in 1. dan avgusta zapisana s zlatimi pismenkami. Imeli smo, kakor čitatelji „Novic“ že vedó, prevzvišenega gospoda biskupa Strossmajera v našem ozidji. O prihodu slovesno sprejet z navdušenimi živio-klici je stanovanje vzel pri gosp. opatu Ilijaševiču, kjer ga je velika vrsta belo oblečenih deklic sprejela podavši mu krasni cvetlični šopek. Na večer serenada in bakljada pred stanovanjem njegovim. Drugi dan je ljubljenski gost pohodil cerkve in javna poslopja. Popoldne ob dveh je bil slovesen obed v kazališčini dvorani, pri katerem se je zdravica z zdravico vrstila z gromovitimi živio-klici slavnemu gostu. Zvečer je pevsko društvo „Vila“ njemu na čast napravilo veliki koncert, pri katerem je prvi sin domovine naše zopet videl, kako vdan mu je narod Hrvatski. Drugo jutro se je gospod biskup odpeljal v Križevce, vnovič pozdravljan z navdušenimi živio-klici. Ljubeznjivo obnašanje njegovo je neizbrisljiv vtisek napravilo v srcih vseh naših prebivalcev.

V Gorici 5. avg. — Pretekli četrtek smo imeli 3 škofo v našem mestu. Gost Nj. eksc. našega prečastitega knezo-nadškofa je bil gosp. prošt in pomočni škof Salcburški dr. Della-Bona (Goričan), kateri je zdaj nekaj časa v Ronkah pri svojem svaku (deželnem poslancu g. Dottori-u) in hodi v Tržiške (Monfalkonske) toplice. Drugi pa je gost naših oo. frančiškanov na Kostanjevici, došel je iz Albanije; njegovi podložniki so Miriditi. Težko stanje je prečastiti škof imel une dni kot posredovavec, ko je bil vpor med Miriditi. Zdaj potuje v Rim. Dne 2. dne t. m. (na porcijunkulo) je imel pontifikalno mašo na Kostanjevici. — Maturitatna preskušnja na žensk. učit. izobraževališči se je dobro končala. Vseh 5 kandidatinj jo je z dobrim vspehom prestalo. — Naša liberalna 2 časnika (demokratski (!) „Goriziano“ in zmérno-liberalni „Isonzo“) se jako olikano češeta; soseben „Goriziano“ kaže se tudi v polémiki, kar prav za prav je — namreč „škandalnika“. — Veseli nas, da je „Brencelj“ od mrtvih vstal; prvi list je dobro zabeljen. — Sloga!! V nekem dolgem sestavku v „Slovencu“ od 4. avgusta t. l. so mi zadele v oči neke besede, katerih misel je ta, da sedanji organ zedinjenih slovenskih Goričanov pred tiskom pregleduje odbor se-

stavljen iz duhovnih in svetnih udov. Kako resnično je to, kaže med sto rečmi tudi nek sestavek v omenjenem organu (v 2. predalu četrte strani šte. 31. od 3. avgusta t. l.) — Danes — ballo a Peuma!

Iz Loža. (*Vabilo k ljudski svečanosti*) dne 12. avgusta 1877. v spomin svoje štiristoletnice. Program tej svečanosti je: 1. Slovesen sprejem častitih gostov ob 1/2 8. uri zjutraj. 2. Skupni zajutrek. 3. Slovesna sveta maša v mestni cerkvi ob 9. uri, pri kateri poje pevsko društvo Ljubljanske čitalnice z godbo Ljubljanske mestne kapele. Po maši obhajata dva para Ložkih mestjanov svojo zlato poroko. 4. Razhod častitih gostov po Ložki dolini, in sicer: Na grajske razvaline, ali na Križnogoro, v mrzlo jamo, v Staritrq ali v Šneperk, kjer bode svirala koncert Ljubljanska kapela v grajskem parku. 5. O poludné se zopet zberó častiti gostje v Starem trgu, od koder jih spremi godba v Lož. 6. Skupni obed v Ložu ob 1. uri. 7. Ljudska veselica po obedu na travniku, pri kateri poje Ljubljanski pevci in predstavlja Ljubljansko telovadno društvo „Sokol“ mikavne vaje in „dramatično društvo“ gledališke igre. — Med tem se vrše različne ljudske igre. 8. Zvečer se zažiga umetalen in bengaličen ogenj. 9. Ples na treh za to pripravljenih odrih. 10. O polnoči poslovljenje od častitih gostov, kateri se vrnejo do železnice na postajo „Rakek“.

Pelje se v Lož po južni železnici do postaje: „Rakek“, kjer bodo pripravljeni vozovi, da prepeljejo častite goste v Lož in tudi nazaj. Pri vodstvu južne železnice se je vložila prošnja za znižanje vožnje. Ugoden odlok se vsak čas pričakuje in ko pride, se dotične izkaznice takoj razpošljejo.

Mestno županstvo v Ložu.

Iz št.-Ruperta, 25. julija. (*Požar in prošnja.*) V ponedeljek, 23. julija okoli poldne, se sliši z bližnje Vesele gore žalostno zvonjenje. Ogenj se je bil v nekem dimniku v vasi Rakovniku vnel ter je v kratkem času deveterim gospodarjem poslopja vpepelil. Nekterim je čisto vse pogorelo. Postali so reveži. Znana je milosrčnost slovenska, da pri vseh nezgodah rada pomaga, če tudi z malimi darovi; naj bodo toraj Rakovniški pogorelci priporočeni milim srcem, in ako kdo vtrpi kak dar dati za nje, naj ga blagovoli ali naravnost na podpisane poslati ali izročiti sl. vredništvom slovenskih časopisov, ktere prosimo, naj bi te-le verstice ponatisniti blagovolili.

Al. Košir, župnik.

Tej prošnji dodamo še sledeče poročilo: Ogenj je nastal 23. julija med 11. in 12. uro dopoldne v hiši posestnika Mihaela Zupančiča; misli se, da je iz dimnika kaka iskra padla na slamnato streho, ki je zavoljo velike suše brž v ognji bila; ogenj je iz hiše nagloma segel v bližnji pod, 2 hleva in pa kozolec, od tod pa se je razširil na sosedne hiše in druga poslopja tako hitro, da ni bilo mogoče skoro nič rešiti, čeravno so kmalu prihitele gasilnice iz Mokronoga, Št. Ruperta, Mirne in Trebnega na pomoč. Škoda se ceni na več kakor 14.000 gld.; pri Graški zavarovalnici so le 4 posestniki zavarovani. V tej veliki nesreči je še sreča le to, da noben človek in nobena živina ni zgorela.

Iz Ljubljane. (*Tabor v Udmatu*) 21. dne t. m. nameravana ni dovoljen. C. k. okrajno glavarstvo Ljubljansko je v zadnjem našem listu razglašeno prošnjo z odpisom 4. dne t. m. št. 9101 tako-le rešilo:

„Vašo prošnjo za dovolilo, tabor 12. avgusta 1877 sklicati, pri kateremu bi se sklepala resolucija: „Na korist civilizacije in občega izobraženja kakor na korist Avstrije bi bilo, da bi edina teokratična mahomedanska država v Evropi nehala in da bi stopile mesto nje v život deloma samostalne krščanske države, deloma pa naj bi se zjediniли tisti deli, ki mejijo na naše cesarstvo

s trojedno kraljevino (Hrvatsko, Slavonijo in Dalmacijo) v jedno telo pod vladarstvom prejasne Habsburške dinastije“, c. k. okrajne glavarstvo ne vsliži in gleda je na to, da je avstro-ogerska država z vsemi državami v miru in da se rusko-turški vojski nasproti čisto nevtralnno drži; gleda je na to, da se bi s to nevtraliteto nikakor ne vjemalo to, ko bi se dalo privolenje sklicati tabor, pri kateremu bi se resolucija o razrušenju in o odtrganu posamesnih del deržave, ki z avstro-ogersko v miru živi, sklepalo; gleda je na to, da po tem takem bi ta resolucija djanja oživetu zahtevala, ki so splošnemu prizadevanju za ohranjenje miru ravno nasproti, in zadnjič gleda je na to, da bi ta potem zbeganje in nemir v občinstvu napravila in nezaupanje v vladne naredbe izbudila in ker bi pa to javni blagor v navarnost pripraviti znalo — se na podlagi §. 6. postave od 13. Novembra 1867 ta tabor prepove. — Zoper to odločbo se sme po §. 18 rečene postave pritožba na vis. c. k. deželno vlado v 8 dneh vložiti.“

Ni nas volja, pretresati danes motive po katerih c. k. okrajno glavarstvo ni dovolilo od ljudstva našega željno pričakovanega tabora Udmatskega, ker se nadejamo, da bodo rodoljubi zoper ta odlok rekurirali na c. k. deželno vlado, kazaje, da je vendar prečudna ona „dvojna mera“, po kateri se Hrvatom dovoljuje, kar se nam prepoveduje, ki ž njimi vred imamo na korist Habsburške monarhije identične interese. In kdo neki je provociral potrebo sedanjih ljudskih izjav na Hrvatskem in Slovenskem? Kdo drug kot Magjari z divjim hujskanjem v svojih taborih brez kosa in kraja, v katerih se Slovanom sovražna peščica Magjarskega naroda proti veliki večini Avstriji zmirom zvestih Slovanov drzne vladi kazati, da je Turčija s zverinskim svojim obnašanjem proti Jugoslovanom na iztoku Avstro-Ogerski politična potreba!! Tem bolj pa se moramo čuditi, da nam tabor ni dovoljen, ker Zagrebški časniki poročajo, da je ban Hrvatski, načelnik deželne vlade, prijazno sprejel deputacijo, ki mu je izročila taborovo resolucijo, in obljubil, jo izročiti ministerstvu vnanjih oprav, prepis njen pa cesarju samemu. — Na lajanje tukajšnjega „Turškega lista“ ni vredno besedice odgovoriti, ker je po njegovih neprenehanih ekspektoracijah preočitno, da on že komaj čaka, da bi Turek razvil „prerokov prapor“ za pokončevanje vsega, kar nosi ime Slovana.

— Deželni zbor ne bode, kakor se je mislilo, že sklican ta mesec, pa tudi menda še prihodnji mesec ne, če ostane pri temu, da se državni zbor začne 3. septembra.

— Deželni glavar vitez Kaltenegger se je v Ostende podal v morsko kopel.

— Sklep deželnega zbora, da se leta 1878. pobirajo za deželni in zemljišno odvezni zaklad 20% priklade na direktne davke in na vžitnino od mesa, vina in od vinskega sadnega mošta, je potrjen na Najvišem mestu.

— (Odbor družbe kmetijske) je vpričo vladinega zastopnika pl. Fladunga v nedeljo imel sejo, v kateri je bilo konečno določeno, kako se bode 11. oktobra v Novomestu vršila delitev premij za govejo živino. Program se kmalu razglasí. — V tej seji se je obravnaval tudi dopis podružnice Vipavske, katera namerava 8. septembra napraviti javno tombolo z izsrečkanjem kmetijskega orodja in pa z razstavo Vipavskega vina, pri kateri se bode tudi vino ondašnje vinske šole za pokušanje proti primerni plači razstavilo.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Presvitli cesar se je včeraj namenil podati v Išel, da se ondi snide z Nemškim carom. Ta shod ni brez pomembe za izgotovljenje stališča Avstrijskega o Rusko-turškem boji. Nemčija je z Rusijo o vsem edinih misli.

— 6. dne t. m. je bilo posvetovanje v državnem finančnem ministerstvu, kako naj bi se, čeravno se armada Avstrijska zdaj ne spravlja še na noge, posojilo zagotovilo onih 26 milijonov gold., ki bi jih Avstrija in Ogerska potrebovale v slučaju mobilizacije. Zajem ta se hoče vzeti od zavodov „Kreditanstalt“ in pa „Bodenkredit-Anstalt.“

Galicija. Iz Levova. — Policija je prepovedala tabor, vendar je bil tabor tukaj. Poljaki so zakleti sovražniki Rusov, zato je tudi v tem tabor vel protiruski duh. Govorniki so različne otrobe vezali; tako, na primer, so trdili, da Rusija hoče Jugoslovane prav pod tisti jarm spraviti kot Poljake itd. Kedaj neki bode ta narod popustil sanjarije samostojne države, po katerih odbijajo vsako vzajemnost slovansko!

Iz Rusko-Turškega bojišča. — 30. julija so imeli Rusi pri Plevni nesrečo. Čeravno Turki prav za prav niso zmagali, ker so Rusi ostali v svojih pozicijah, so Rusi vendar zgubili okoli 6000 mož. To pa jih ni nikakor vstrašilo, ker navdušenost vojakov je velikanska. Isti in drugi dan je general Gurko potolkel Sulejmanove čete pri Jenisagri, Žugali in Eskisagri, potem pa, ko je Sulejman prišel z vso svojo armado, se je umaknil mu na Balkan. Vzrok teh nesreč, ki pa nikakor še nič ne izdajo, je bil ta, da je Rusov še premalo na tem kraji in da niso vedeli števila Turkov, zato gredo zdaj dan za dnevom nove čete na bojišče. Car je sklical 188.000 domobrancev, nad čemer je velika navdušenost po vsi Rusiji. Vojskovanje se je tedaj hipoma presukalo in skušnja pri Plevni bo Rusom v veliko korist. Prijateljstvo med Prusi in Rusi je veliko, v Moskvi, pravem glavnem mestu Rusov, napravljajo cesarju Viljemu in Bismarku krasna darila.

Naj tu posnamemo članek Berolinske „National-Zeitung“ o Ruskem vojevanju. „Po zadnjih dogodbah — piše ta list — se je pokazalo, da je namestu sedanjega političnega treba vojaškega vojskovanja. Dosedanje postopanje je bilo caru zato po volji, ker je težko pričakoval vspehov, katerih pa ni bilo tako naglo, če bi bili bika za roge prijeli. Car Aleksander bi bil pa rajši prišel do cilja tako, da bi se bilo kolikor mogoče malo krvi prelilo in da bi bil Turčijo prisilil k miru. To je pač ljudoljuben namen, a reč se je naglo drugače zasukala. Carja morda to boli, ali zdaj je treba drugega načela, ki sloni edino na strateških ozirih, in spoznanja tega celo car sam ne bo mogel več vbriniti. Iznenađenja tega ne bi bilo, ako bi bil car ostal, kakor so mu svetovali, v Carskem selu ali v Moskvi tako dolgo, da bi bila Silstrija padla in Šumlja popolnoma zajeta.

„Presse“ pa piše: „Zopet se je pokazalo, da se more o vojskinem času le vojskovati, ne pa politizirati, ne le strašiti, ampak vdariti. Car in Gorčakov bi bila s političnim vojskovanjem, ki meri na to, ostrašiti in prenageliti sovražnika, pozneje bolj ko zdaj o začetku mogla škodovati, zato je spametovanje pri Plevni za Rusijo velike koristi. Le v tem, da je car koj v začetku vojske ob moč pripravljen, je gotovost poznejših Ruskih zmag, le po spoznanji te resnice je razumljivo velika navdušenost, ki je šinila v Ruski narod po zgubljeni bitvi pri Plevni.“